

2010-04-21

Öppet brev till Livsmedelsindustrierna (LI)

Naturvårdsverket och Miljödepartementet deltar av outgrundliga skäl för närvarande i ett jättelikt experiment med folkhälsan. Genom att acceptera att avloppsslam sprids på åkerjorden medverkar våra miljömyndigheter i den systematiska dumpningen av hälsovådliga ämnen och miljögifter på den jord där vår mat odlas. Kanske är det av missriktad lojalitet med kommunerna, som genom sina avloppsreningsverk samlat detta avfall under många år, vilket resulterat i gigantiska slamlager. Argumentet som förs fram är återföring av fosfor, men för detta ändamål finns betydligt effektivare och tryggare system.

Vårt hopp står nu till Livsmedelsindustrierna, som har som syfte att förse människor med hälsosam mat av god kvalitet. LI har här en nyckelroll, eftersom slamgödslingen står och faller med LI:s ställningstagande. LI behöver inte ta ansvar för kommunernas slamlager. ***Med konsumenternas bästa för ögonen finns här ett enda enkelt ställningstagande: Nej till spridning av avloppsslam på jord där det produceras mat!*** Också djurfoder måste inkluderas eftersom det som djuren äter riskerar att överföras till människan.

Sverige kan berömma sig av mycket effektiva och välfungerande reningsverk. Följden är att det mesta, som via avloppssystemet kommer till reningsverket, hamnar i slammet. Hit kommer avlopp från industrier, verkstäder, sjukhus och biltvättar mm. En betydande del av dagvattnet som för med sig rester från gator, vägar, parkeringsplatser och fotbollsplaner av konstgräs går via avlopps nätet till reningsverken. Dessutom förorenar reningsverken själva slammet genom att tillföra olika kemikalier, t ex tungmetallförorenade fällningskemikalier.

När man så har lyckats samla upp alla dessa tungmetaller, metaller, tusentals kemikalier, läkemedel, p-pillerrester osv så sätter man nu igång en systematisk spridning av detta på våra matjordar! För att driva igenom denna plan har på initiativ av Svenskt Vatten, reningsverkens paraplyorgan, ett certifieringssystem, Revaq, införts. Endast en mindre del av alla ämnen mäts och har gränsvärden, i de flesta fall mycket generösa sådana, som bestämts efter vad som anses möjligt!

Så till exempel är det långsiktiga målet att certifierat slam år 2025 ska ha kommit ner till 17 mg kadmium per kg fosfor (från dagens 25 -35 mg). Men enligt medicinsk expertis måste kadmiumhalten i våra jordar sänkas. Det betyder att halten måste vara under 10 mg per kg fosfor, annars fortsätter halten att öka. Insikten om riskerna för njursjukdomar, benskörhet och cancer på grund av kadmiumintag via maten har ökat de senaste åren.

Kadmium är bara ett av alla ämnen, som förekommer i slammet, med kända risker för människors hälsa. Dessutom finns tusentals ämnen och deras nedbrytningsprodukter med okända effekter och ämnen som vi inte ens vet om idag. Vi skall absolut inte godta att okända, potentiellt farliga, ämnen sprids i vår livsmedelsproduktion!

Ett reningsverk som certifieras förbinder sig att successivt förbättra inkommande avloppsvatten genom att ställa krav på de verksamheter som ansluts. Det är i och för sig lovvärt, men att på detta sätt få bort alla de giftiga ämnen som förekommer i vårt samhälle är en utopi! Slammet från ett certifierat reningsverk är precis detsamma som innan det

certifierades., men kallas nu för *certifierat slam* vilket invaggar användarna i en falsk trygghet.

När det nu finns bra alternativ att återföra näring till jorden är det oförlåtligt att spela hasard med folkhälsan på det sätt som sker. Slamspridningen ökar - mellan 2006 och 2008 nästan fördubblades mängden slam som spreds på åkermark. 2008 spreds 55 000 ton, vilket motsvarar 26 procent av slamproduktionen. Skåne och Östergötland är än så länge värst, men Västra Götaland kommer snart ikapp om Gryaab tillåts fullfölja sin planer att dumpa sitt slam där. Just denna åkermark har låga kadmiumhalter och här odlas därför råvaran för barmat. Denna odlingsmark måste till varje pris skyddas från kadmiumförorenad gödsel.

Det går utmärkt att bränna slammet, vilket görs på många håll utomlands. Ny forskning vid Chalmers visar att slamblandning t o m förbättrar processen vid förbränning av sopor. Detta börjar nu uppmärksammas också av vissa svenska kommuner. En patenterad svensk teknik att återvinna ren fosfor ur askorna från bränt slam är på väg att introduceras i Europa. Med denna teknik kommer också fosfor från apatit i slaggen från järnmalmsbrytningen att kunna användas, vilket ger enorma mängder ren fosfor. En annan metod är att fälla ut fosfor ur avloppsvatten med hjälp av magnesium i form av struvit, vilket tillämpas i ett stort reningsverk i Berlin sen 2008.

Ett glädjande tecken på uppvaknande är att frågan diskuteras inom LRF. LRF Skaraborg och LRF Väst säger nej till slam och motionerar till riksstämman om ett moratorium för slamspridning.

Vi uppmanar LI att avvisa all livsmedelsproduktion på marker som slamgödslats.

***Ren Åker Ren Mat
genom Lena Jarlöv***

Initiativet "Ren Åker Ren Mat" vill skydda svenska livsmedel och svensk odlingsmark från gifter och föroreningar. De restprodukter som tillförs åkermarken skall vara rena och ofarliga. RÅRM, www.renakerrenmat.se, stöds av ett 50-tal företag och föreningar och mer än 1000 personer